

MATZAH BALLS IN THE WINDOW:

The Origins and History of Gebruckts

Source Materials
Rabbi Efrem Goldberg
efremgoldberg@yahoo.com

1) PESACHIM ספ"ח פסח

The Gemara presents the first of two answers:
 Rav Kahana said: Who is the Tanna of this Baraisa? – It is R' Yose.¹⁴¹ For it was taught in a Baraisa: יִצְאֵן בְּרִיקָה הַשְּׂרִי – ONE CAN FULFILL HIS OBLIGATION to eat matzah WITH A WAFER of matzah THAT WAS SOAKED¹⁴² – OR WITH ONE THAT WAS BOILED, AS LONG AS IT HAS NOT DISSOLVED. דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר – THIS IS THE OPINION OF R' MEIR. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר – R' YOSE SAYS: יִצְאֵן בְּרִיקָה הַשְּׂרִי – ONE CAN FULFILL HIS OBLIGATION to eat matzah WITH A WAFER THAT WAS SOAKED, אָבֵל לֹא בְּמִבְשָׁל אֶף עַל – BUT NOT WITH [A WAFER] THAT WAS BOILED, EVEN IF IT HAS NOT DISSOLVED.¹⁴³ R' Yose holds that once the (baked) matzah is boiled, it is no longer considered to be a baked product. Hence, in our case, he would rule that if a pesach is roasted and then boiled, it loses its status of "roasted," and thus one would be liable for eating it, as stated in the Baraisa above.

2) SHULCHAN ARUCH (א:א:ז)

ד (י) *יוצא אדם במצה (ח) [ת] (יח) שרויה, (יט) *והוא שלא נמוחה, אבל אם (ט) בשלה אינו יוצא בה:

3) MAGEN AVRAHAM מן אברהם

מגן אברהם מאת ר' אברהם ב"ר יצחק 1634-1682

... ו' א' כ"ג' סו"ו' מוסרס הר"י ממשע דה"י ב"ן ש"י כח"ס נכס הוהק חל לא כדחתין ולא נמק (מהר"ל) חלל מלשון הר"ף והרמב"ם והר"ם משמע דהוהק נמי חל לא ב"ן משמע טעם מלא וכו' מהר"ו דלף דשרי להטיל פסה במשין היינו משום דנשים טעמא טפי ממלה כדה' נמי דף ק"ט. ולכן אין להקל אם לא לחלו. ודף נמיס כה"פ הר"ף דלא שריין חלה לזקן או לחולה. וכו' מלשון השיע ונמי' שמתחילת אדם וכו' משמע בדישוד וכו' אין נכרחה על חבילת מלא בין בחימוקן:

4) MISHNA BERURA משנה ברורה (ג:ח:ז)

... (ד) שש שעות. הנה החק"נעקב מצדד בה"ח דאחר שש ומחצה דנקא, אמנם במגן אברהם ובאליה רבה מצדד בהשלתן ערוך דאחר שש, וכן פסק בבית מאיר וכן מוכח בבאר הגור"א. ודע, דמצד הדין מתר לאפות מצה בפסח, אף המדקדקים נוהגים לאפות הכל קדם פסח, שאם יתערב משהו חמץ בתוכם יתבטל, מה שאין כן בפסח אסורו במשהו. ופשוט דבשנאפה קדם פסח, אפלו היה בו משהו חמץ בהקמח כבר נתערב ונתבטל, ומתר אחר-כך לבשל המצות בפסח, דאין חמוץ אחר אפיה. ויש אנשי מעשה שמתמירין על עצמן ואין שורין ואין מבשלין מצות בפסח, מחשש שמא נשאר מעט קמח בתוך המצות מבפנים שלא נלוש יפה ועל-ידי השריה יתחמץ. ועין בשערי תשובה סימן חס דמצד הדין אין לחש לזה, דאתוונקי אסורא לא מחזקין, ובפרט בתינו שנוהגין לעשות רקיקין דקים, ומפל מקום מי שנוהג בהקמח זה אין מוניחין אותו, ועין שם שהאר"י בנה. פתבו הפוסקים: האופה בליל יום-טוב מצת-מצות, לא יאפה אלא מה שצריך לאותו לילה ולא על ליל שני; מיהו, אם אפה מבעוד יום, בליל ראשון יכול לומר 'אכל היום פת חמה' ויכול לאפות אחרים בליל ראשון, ואותה שאפה מבעוד יום יצניעם לליל שני. וכתבו האחרונים דלכתחלה אין בראי לאפות ביום-טוב, שלא יבוא לידי קלקול בהפרשת חלה ביום-טוב וכן במדידת קמח ובכריצת כלים, ושלא יישנו התינוקות, ושלא יבוא על-ידי זה לאכל אפיקומן אחר מצות:

5) Mishnah Yisrael Torah מנהגי ישראל אורה

(י) מצה שרויה – הסומא דמנה שרוי אשר נהגו להקפיד ע"ו בהרבה מקומות, יסודתה מג' טעמים, (א) כמו שיש מקפידים לאפות כל המצות קודם פסח שחוששין שמא קמח הוי יבש ציבש, וע"י האפיה נפסק יחא חוזר וניעור הקמח מחטים שמתו, כמו כן יש להקפיד שלא לעשות מצות ממצה נפסק, דע"י הנישול יחא חוזר וניעור, דמ"ש צישול מאפיה (עולת שבת סימן תנ"ג סק"ג, וס"ל דגם אחר האפיה שנעשה גוש אחד אעפ"כ ע"י צישול חוזר וניעור, עיין פמ"ג סימן תנ"ג מ"ו סק"ב). יש לחוש שמא לא נילושה המנה יפה ונשאר מעט קמח על המנה שלא נאפה, וע"י שריי חבא לידי חימוץ, ואין לומר דאין לחוש כ"כ דלף צביכא קמח שלא נאפה הא עכ"פ נקלה בצור, דלכמה פוסקים אין לסמוך כלל על מה שנקלה בצור אפילו נקמח מעט (שו"ע הרב בהשונה סימן ו', עיין פר"ח סימן תס"א סק"ב בשם מרש"ס), וי"א דה"ל דעל קמח שעל המנה אין לחוש כ"כ מטעם שנקלה בצור, אבל יש לחוש על קמח שנאמנע המנה שאינה נקלה יפה שהמנה מפסקת בין הקמח והאור כמש"כ במג"א סימן תס"ג סק"ד (מחזיקים השקל סימן תנ"ג סק"א, שערי תשובה סימן ת"ס, ע"י פמ"ג סו"ס תס"ג). כשיבשלו מנה אפיה חיישין דלמא אחי לאחלופי נקמחא ואחי לשרויי אף נקמחא (טור סימן תס"ג, זרכי יוסף בשם ראצ"ן, פמ"ג סו"ס תס"ג, הגהות חכמת שלמה שם, ועיין במג"א).

The Following OU Kosher Advisories and Alerts were released by the Orthodox Union's Kosher Division on the date indicated.

Please remember to always check your label before purchasing any item that needs a hechsher!

April 20, 2005

Mehadrin Shmurah Matzo Bakery

Brands: Mehadrin Shmurah Matzo Bakery

Products: Matzos

Issue: Some Mehadrin Shmurah hand Matzos from our bakery have been discovered to contain white specks of flour. Those Matzos with white specks should not be used on Pesach.

Product can be returned to point of purchase for a full refund.

RAJMAN ⑥ ר' אהרן (פנים)

ב. 1170

ר' אהרן בן נח

בבא מציעא

בבא מציעא

מדרתא אפריפניול בלעז יירמירא בלשין אשכנז ומצוה בחסא
ויהר מבכולן דחסא רחמנא עלן ופרקי' ואם אין לו חסא יקה
אחד מן האחרים לשם מרור ויוצאין בהן ביעלין שבתן ונקלה
שלהן אפ"ו הקלה יבש אבל העלין לחין בעינין ולא יבישין אבל
כמישין יוצאין בה, ומצה אפ"וה שבישלה כמו שעושין מאכל
שלקין וגם רחינוקית מאכז פרפיל אינו בא לירי חיפוף ושרי
ויש שאינן רוצין להשרות המצה בלילה הראשון במרק כי ראו
אבותיהן שכן עשו וסבורין דמשום שלא תחמיץ עושין ולא היא

לא נהנינו כן אלא משום שיהא טעם מצה בפיהם כל לילה
הראשון ומיהו אינו טיב לעשות פרפיל שלא יעשו גם מקמה
וטוב הוא לאסור זה מפני זה. בירושלמי כל הרברים הלז אותן
כמנהג נשיא נהנינו דלא למעבר עזבדא בריש ירחא מנהג
נראה דלא למעבר באפוקי שבתא עד דתיהפני סידרא ובשני
ובחמישי עד דתיהפני תעניתא. עם הכל אדם רוחץ חוץ מאביו
ואמו ובעל אמו ובעל אחותו ורבו ואם רבו צריך לו מותר
ירושלמי אמר רבי אלעזר בשם רבי יוחנן כל אדם שאין יודע

SHAMUR ZALMAN of LIADI ר' ⑦ הלוי לרוב הכר

1745-1813

גלילי ידיו הבהורות ואת כל אשר זה ראיתי וקריתי ונחתי בקצרה לאמר עם הספר אודות איסור גישול מצה שנתפררה.
באמת כי גם שאינו איסור גמור וברור מדינא מ"מ המחמיר מצה עליו ברכה ואינו מן המחמירין לאמר כי היא סומרה
כלל טעם אלא טעמא רבא איכא במלחא לאחר מחשש איסור דאורייתא לפי דעת סמ"ק ורבינו ירוחם הוציא ד"י ס"י מס"א
וכן פסק הפרי חדש שם (ס"ב) בקמח שנקלה דשייכין שמה לא בשול שפיר. והנה עינינו רואות שהרבה מצות שיש עליהם
מעט קמח אחר אפ"וה זה כל מחמת שהיה עיסה קשה ולא נילושה יפה יפה ומ"ש בט"ו (סוף) ס"י מני"ט דביעבד שרי
היינו המצות למודייהו אבל לשום במרק מסתפק המג"א ס"י מס"ג אפילו דביעבד ואף דמטיק להסמיר משום הפסקה
המצה בין הקמח והאור והכל לא שייך האי טעמא בקמח שעל גבי המצה היינו לפי דעת רש"י והרמב"ם שם נגמ"א אבל לפי
דעת הפרי חדש שפסק כסמ"ק ורבינו ירוחם בקמח שעל גבי המצה מני איכא למישש אפילו דביעבד ואף שהפרי חדש ס"ל
לחלק בין קמח הרצה למעט שעל פני העוגה וסולק על הרשד"ם דלא קצירה ליה חילוק זה פשיטא שהמחמיר כהרשד"ם מצה
עליו ברכה דהא גם המג"א לא ס"ל חילוק זה דלא נסתפק אלא דביעבד אבל לכנסלה מודה דאסור אפילו בקמח מעט שבמצה
ליתן במרק לפי דעת סמ"ק ורבינו ירוחם. ומ"ש המג"א סוף ס"י מני"ט ועוד דהא נקלה כ"י הוא לפי דעת רש"י והרמב"ם
ואף שבין להמג"א ובין להפרי חדש יש להקל מ"מ כיון שהקולות הן מדי טעמים חלוקים אינן מלטרפין דאורייתא כמ"ש
הש"ך ס"י רמ"ז וכל שכן נפסם ואף דהמג"א והפרי חדש מירי בקמח ממש שמעריבין בידים מ"מ כיון שעינינו רואות
מצות הרצה שמהו בהם קמח מעט נראה לעין אחר האפ"וה אי אפשר להכחיש הפוש ומה שלא הזכירו זה הפוסקים היינו
משום שזה אינו מצי כלל אלא בעיסה קשה שלא נילושה יפה וברכות הראשונים היו שובין הרצה בלישה וגלגול עד שהיה
נלוש יפה עד שמקרוז זה עשרים שנה או יותר נתפשטה זהירות זו בישראל קדושים למהר מאד מאד בלישה ואין לשין יפה
יפה ולכן נמצא קמח מעט מצות של עיסה קשה כנראה במוש למדקקים באמת. והנה משהו קמח נעין שעל פני המצה
למעלה שמסתמן במרק כשמפררים את המצה למוך המרק כנהוג בשבט יש בזה חשש איסור דאורייתא כי אין כאן מערובות
כלל אבל במצה טמונה שטעמים ממנה עגולים יש לדון בזה דין מערובות ומלוי בשלי רבדי מחלוקת הפוסקים צ"ד ס"י
ק"ד גבי מערובות יבש בלה ע"ש נפרי חדש. ומגדול טרדמי לא אוכל להאריך בזה ומ"מ אין למחות בהמן עם המקילים כיון
שיש להם על מה שיסתמו והעיקר ע"ד רש"י והרמב"ם אבל לפי מ"ש האר"ל להסמיר כל החומרות נפסם פשיטא שיש
להסמיר כהרשד"ם שנפרי חדש ומ"מ צ"ע האחרון המיקל משום שמתח יו"ט לא הפסיד ונמי פירוש פשיטא דאין להסמיר
כלל כל הפסם.

⑧

ג) ורבינו שבבולה הגר"ח מוהלאודין שם
פניו ללכת במרעד חג הפסח
לרבו הגר"א לראות אם אוכל הוא "קניידלך",
ואכל בפניו ואמר שאין בזה שום מיחוש.
בפרט להנהגים לחולטם ברותחין ונעשין
בשומן אורח בלחי מים, דאז אפילו בקמח
שאינו אפרי מותר ומכש"כ אפרי ורותחין. ולא
קשיא מידי ממר זוטרא (פסחים לט:): דקמחא
דאבישונא, דאפרי לא בא לידי חמץ, ועוד
דקניידלך חולטין ברותחין וכו'.

(מנחת יהודה לר' יהודה הלוי
אפשטיין ורשא תרל"ח)

ר' אהרן בן נח
GRA ⑧ אפ"וה

1720-1797

קפו מותר לאכול מאכלים ותבשילין העשירים מקמח מצות, א"י ואין לחוש
שמה נשאר מקום שלא נאפה יפה וכשיבא במים יחמיץ, דאף שלא
נאפה כל צרכו עכ"פ לא גרע מקליות שאינן מחמיץ. ב"י (עיין ש"ע סימן
תס"ג סעיף ג' ובאורו ס"ק ה').

מכתב מתלמידי הותיק על אודות הוט צוקר. אם מותר בפסח. והזכירני דברים שאמרת לי בע"פ על ענין זה.

שלום וישע רב לה"ה אדמ"ו ומחו' הרב המובהק הגאון האמתי רבן של בני הגולה בחסידות ופרישות על גבי כולם עולה דבריו כסולת בלולה נ"י ע"ה פ"ה כבוד מהור"ר יעקב נר"ו.

ג"ה מכ"ה העבר הגיעני על נכון וכו'. ועדיין מחויב אני לשלוח ההעתק מדברי קדשו. הנה מונח פה מועתק. ומה שיצא מפיו הקדוש אודות הצוקר /הסוכר/ בימים רבים שעברו הן הנה הדברים אני הייתי אצל מהרמ"ח ז"ל בפסח וכיבד אותי עם טע /תה/ והוט צוקר לשתות ושאל אותי האם אני מן המחמירין שלא לשתות הוט צוקר והשבתי חלילה הגם לכבוש המלכ' עמו בבית אם הוא שותה גם אני לא אמנע. והגיד לי שהוא הי' כמה פעמים במקום אשר יבשלו שם את הצוקר עם ר' לייב ק"ה אשר הי' באותו פעם ג"כ בביתו. וראה שאין בו חשש חימוץ כלל. ומפני כך הוא מתירו והשבתי לו שאין בידו להתיר שום דבר מה שאבי"ד שלנו אוסר. אך אני שותה על עדותו שעד אחד נאמן באיסורין עאכ"ו אדם גדול כמותו וחרה לו היטב והרצתי הדברים לפני אדמ"ו הה"ג נר"ו והי' שם אתנו ר' אברהם בן הרב ר' דוד מקידאן. אשר גם הוא הי' מונע לשתות אפי' קישטן צוקר עד שגער בו אדמ"ו הה"ג נר"ו. וסוף דבריו שמפני חשש רחוק כי האי אין למנוע שמחת י"ט והביא ראיה מדברי אביו הגאון זצ"ל ע"ד מצה שרויה שהמתחסדים פורשים מהם והוא ז"ל סתר כל דברי המחמירין. וסוף דבריו עולה כה"ג. ואמר לנו אדמ"ו הה"ג נר"ו שהוט צוקר הנקח מגוי הדר בשכונתו הוא כשר יותר מכל מצות שלנו והלואי שכזית אפיקומן שאכלנו. יהי' כ"כ בהכשר ע"כ דברי פי חכם חן. ובאמת אין הדעת סובלת כל החומרות המתחדשים בכל יום. ועכשיו באה שצורתי ששמן זית אינו מן המוכחר לאכלו בפסח ומימי לא שמעתי ולא ראיתי שנוהרין בכך. אך לקחו תמיד מחבת מלאה ובכלי מוכשר ליי"ט ותו לא מידי ואני טרוד מאד עם כלי ביתי לפנותם ולשלחם לק"ק הלבשרשטט אשר דעתי לנסוע עם כל בני ביתי הי"י בשבוע הבע"ל בעזה"י ושבתי בבית ה' לא"י. ובוזה יתענג על רוב שלום וטוב כעתירת נפש אוהבו תלמידו הנכנע ד"ש בכל לב. הקי יעקב הכהן.

אעפ"כ אני נמנע מלאכול בפסח הוט צוקר הנעש' ע"י אומן ערל. משום חומרא דפסח לא הוצרכתי אלא להוציא מדעת המחמירים גם במקום הפסד ובתערובתו בדיעבד. גם יש מורים שוטים מאבדים ממון ישראל בחנם אבל בקישטן צוקר מן ההפתק כבר פשט ההתר ע"פ אמה"ג זצ"ל.

10) נגה יטה גרה

אמנם אם דהמחמירין יקודמן נהרתי קודש מטעמים הנ"ל, אבל רבים וגם שלמים ובתוכם גדולי עולם קדושי עליון לא קיבלו עליהם כלל חומרא זו, (עיי' שאלת יעבץ ח"ב סימן ס"ה בשם אביו החכם זני שאין להחמיר בזה משום מניעת שמחה יו"ט, וכ"כ בספרו מור וקציעה דלית דתש להמחמירין וראינו מסקידי עולם שאלוהו, ועיי' במנהגי חת"ס פ"י אות כ"ה שהחמ"ס אכל צימי הפסח עגוליס שקורין קניידלך, וכן דעת הגר"א כדכתב במעשה רב אות קפ"ז), ולא תשו לאף אחד מאלו הג' טעמים, להנה טעם הא' שיטת הע"ש דע"י הביטול חוזר וניעור, רוב פוסקים סולקין עליו (עיי' מג"א סימן תנ"ח סק"א), וכן טעם הג' דלמא אחי לאחלופי, דעת רוב הפוסקים דאין לחוש לזה וכן נפקק בשו"ע סימן תס"ג, נשאר רק טעם הב' שמה נשאר מעט קמח במצה, כמו שמנינו ברמ"א סימן תנ"ו סעיף א' ובמהכר ורמ"א סו"ס תנ"ט דאם לא נילוש יפה יש לחוש לזה, אמנם מנואר בהמחבר והרמ"א שם דבסתם אין לנו לחוש לזה, וכמש"כ הטעם בשערי תשובה סימן ת"ס דאחזוקי איסורא לא מחזיקין, ורק באיכא ריעותא שהדחיק הקמח או שהוסיף קמח להעיסה או יש לחוש טובא דע"י זה לא נילוש יפה, אבל בלא ריעותא לא מחזיקין איסורא, (ובאמת הוא טענה חזקה על המחמירין דמהיכי מיחי לחוש מה שלא תשו גדולי הפוסקים, אכן השו"ע הרב במשנה מיישב זאת בחוץ דבריו, דהפוסקים לא תשו ע"י משום דדורות הראשונים היו שוהין הרבה בלישה וגלגול עד שהי' נילוש יפה, אבל מקרוב זה עשרים שנה או יותר נחפשה והירות זו בישראל קדושים למהר מאד מאד בלישה ואין לשין יפה יפה, ולכן נמנע קמח מעט במצות של עיסה קשה כנראה בחוש עיי"ש, ובשערי תשובה כתב דנראה שהתחלת חומרא זו יאל ממה שהיו נוהגין מקדם לעשות על פסח מצות עבים כדי לעשות מהם קמח לפסח, ובאותן מצות היה מילמא דשכיחא טובא שימנע מהם מה שלא נאפה יפה, ולכן החלו אנשים יראי ה' לפרוש מלאכול מה שנעשו מקמח מצה אפויה), — ואסיים עם דברי השערי תשובה בסו"ס ת"ס וז"ל, וממה דכתיבנא מנואר דבין המחמירין ובין המקילין אלו ואלו עושים כוונתם לשמים, אלו דעתם לפרוש משימנעא דשימנעא חיתמא ובר חיתמא בכדי להזהר ממחץ כל שהוא בכל חומר דאפשר, ואלו משום מניעת שמחה יו"ט שלא ערב להם לחם מצה חריצה, ועל אלו ועל אלו שלצם לשמים קורא אני ועמך כולם

מ"ש מעכ"ת נ"י דהקדירות מותרים בפסח האחר דלגבי איסור משהו סמכינן על הגאון חכ"צ דאחר יב"ח
= י"ב חודש = הוי עפרא, הא מ"מ אם אירע זה בסוף ימי פסח יהיה הקדירות אסורים בפסח הבא תחילת
ימי הפסח, דעדיין לא כלו יב"ח, אבל באמת א"צ לזה דהא אפילו התבשיל עצמו שנמצא בו החטה מותר
בפסח הבא דבטעם לא אמרינן חו"נ.

ר' Moshe (13) א/ג מנחם
סימן סד

בענין מצה שרויה להנהגים איסור
בפסח ואם יש דין מנהג למי שנהג
גם שלא לאכול אתר הפסח

ר"ח שבט תשכ"ד.

מצ"כ ידידי הנכבד מו"ה משה פאראקאש שליט"א.

הנה לא מובן לי כוונתך בהשאלה אם יש לאחד מנהג
מאבותיו שלא לאכול תבשיל העשוי ממצה שבא
עליה מים אם הוא גם על אחר הפסח. באשר שעדיין
רחוק מהימים ששואלים הלכות הפסח, שמנהג אביו
היה שלא לאכול שרויה גם אחר הפסח אין מנהג
כזה כלום באשר שאין בזה שום חשש דכל הטעם של
אלו שנהגים שלא לאכול מצה שרויה בפסח הוא
משום דאולי היה בהמצה באיזה מקום קמח שלא
גילשו בהמים וכשיבא בהמים יתחמץ כדאיתא בשע"ת
בסימן ת"ס סק"י וא"כ לא שייך זה אלא בפסח ולא
אחר הפסח דמותר בחמץ שנתחמץ אחר הפסח. ובשביל
החשש דאם יאכל מצה שרויה בכל השנה יבא לאכול
גם בפסח מכיון שמצה הוא דבר המותר גם בפסח ולא
ידע טעם האיסור נמי אין לחוש כלל דע"כ לא שייך
לאסור בכל השנה אף אם היה זה קצת טעם כיון

דחמץ מותר ואיך יהיה מצה שרויה חמור מחמץ ממש.
וגם אין זה טעם כלל, דאף לגיוריה דרבנן ממש לא
גזרינן עוד גזירה וכ"ש לדבר שאין עליו שום איסור
רק שיש שמחמירין דאין לגזור עוד גזירה לזו. ובלא
טעם אינו בדין מנהג כי אף אם ינהג אדם באיזה
דבר היתר שלא לאכול אין מנהגו כלום. אלא דוקא
כשיש בוה איזה חשש או שיש בוה ענין סיג ופרישות
שאיתא ביו"ד סימן רי"ד הוא מנהג שאסור להתיר.

ואם כוונתך על מצה שרויה בפסח, והקדמת
לשאלה אף שעוד הוא קודם הימים ששואלין הלכות
הפסח. הוא מנהג שאסור לאכול מכיון שנהג אדעתא
לנהוג כן לעולם, ואף שבמצות שלנו שהם דקים טובא
כמעט שליכא חשש כדאיתא שם בשע"ת שחומר זה
יצא ממה שהיו נוהגין במצות עבות הרבה עיי"ש, מ"מ
קצת חשש יש אולי גם עתה ולכן כיון שנהג בוה
אסור לאכול מצה שרויה בפסח.

ובדבר אם יש עצה להתיר משום שיש לו צורך
בוה, הנה אם בא להשתקע במקום שנהגין היתר ואין
דעתו לחזור הותר דיש לו דין המקום שנקבע ושיבתו
אף לקולא, ואם לא שינה מקומו צריך להתנהג במנהג
אביו ומקומו, ואם מנהג מקומו היה ג"כ להקל ורק
אביו נהג להחמיר אין הבן מחוייב להתנהג אלא אם
כבר התנהג גם הבן בעצמו בגדלותו אף שהיה זה
ממה שהרגילו אביו ולא מצד בחירת עצמו להחמיר.
אך א"כ מסתבר דיכול להתיר בשאלה אצל חכם כדין
התרת גדרים מכיון שהוא מצד שנהג בעצמו. ועיקר
בחרי סימן קכ"ו ובפ"ת שם סק"ה.

ידידו,

משה פיינשטיין

SHTERNBUSH (12) א/ג ו(ג) א
סימן רלה

שאלה: שרויה בשמיני של חג הפסח.

המנהג פשוט לאכול שרויה בשמיני של פסח, ואף
שראי לאחז כל חומרות בדרבנן כמו
בדאורייתא ואל"ה יש בזה זלזול לדרבנן, והגר"א
ז"ל נהג להחמיר בדרבנן יותר מדאורייתא, ובשמיני
עצרת ישב בטוכה אף בגשם, שלא ירגישו איזה קולא
בדרבנן, ויש לתמוה על הצדיקים שנהגו לזלזל
בדרבנן ולאכול שרויה בשמיני של פסח וכן המנהג
היום בכל בית ישראל.

ומפי האדמו"ר משאץ הרב שלי' מושקוביץ זצ"ל
שמעתי טעם כיון שכל ישראל ראוי להם להדר
ולזהר מאד באיסור חמץ אף במשהו, ומקרא מלא
דיבר הכתוב ושמתם, וכלול בו כל מיני זהירות, ואם
כן יש מקום לקטרג היאך אוכלים המון בית ישראל
שרויה בפסח ולא חיישי כלל שמא יתחמץ.

וע"כ האמת יורה דרכו, שכ"ע מרים שאין בזה
חשש מדינא ואדרבה היא הנוחנת, וכרי
להוכיח שאינו אלא הידור לבד, לכן אנשי מעשה
מדקדקין בפסח, אף שראוי לשמור בו ביותר, לאכול
בשמיני שרויה, להוכיח שאינו אלא חומרא בעלמא,
שאם מדינא לא יהיו מיקילין בשמיני, והיו נמנעים
לאכול כל שמונת ימים, ה"י נראה כחשש מדינא וה"י
קטרוג, ובאמת אינו אלא ענין קדושה, והאוכלים לא
נכנסו ח"ו לחשש חמץ בפסח, ובאכילת שמיני
מלמדים זכות על כלל ישראל שאינם אוכלים בפסח
ח"ו דבר שיש בו מדינא איזה נדנוד חשש.

ואמרתיו דרך אגדה עוד טעם, שבעצם בשמיני
עצרת חוששין לבל תוסיף, ולכן לא
מבין בטוכה בשמיני, ויש אומרים שלא לישון
בטוכה, ולכאורה הוא הדין במצה כשאוכל בשמיני
אצלנו, שהרי אין אנו אוכלים מצות יד עגולות כל
השנה, א"כ בשמיני כשאוכל מצות יד נראה כמוסיף
על מצות "שבעת ימים מצות תאכלו", ולכן מדקדק
להוכיח בסעודה שהיום הוא רק דרבנן, ולא מוסיף
על מצות התורה, ובאכילת שרויה בסעודה מוכיח
שאין השמיני כשבעת ימים רק דרבנן, ואין לחשוש
לבל תוסיף שאוכל עוד מצה לקיים תקנת חז"ל לבד,
ולא מתכוון להוסיף במצות התורה שאם כן היה
זהיר בו כוונתו.

